

Handläggare
Kristina Eklund
Telefon: 08 50835534

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 30 januari 2018

Ärende 5

**Yttrande övre remiss av "Ett Stockholm för alla -
Program för tillgänglighet och delaktighet för
personer med funktionsnedsättning 2018-2023"**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 171-1831/2016

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Arjun Baksi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Kansliet för mänskliga rättigheter på stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023* som arbetsmarknadsnämnden fått för yttrande.

Programmet anger riktningen på stadens arbete mot målet om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering. Det beskriver åtta fokusområden som är prioriterade, varav huvuddelen berör arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde. Till varje fokusområde finns föreslagna indikatorer som ska möjliggöra uppföljning av arbetet. Som stöd i arbetet finns också strategier och förhållningssätt beskrivna.

Arbetsmarknadsförvaltningen är i huvudsak positiv till programmet, som är väl genomarbetat och innehåller relevanta prioriteringar. Förvaltningen konstaterar dock att såväl vad gäller arbetsmarknadsområdet som utbildningsområdet finns svårigheter kopplade till uppföljning av programmet och vissa av de indikatorer som föreslås. Förvaltningen anser att det krävs ytterligare analys

vad gäller detta område. När det gäller vuxenutbildningen kan ett sådant analysarbete ske inom arbetsmarknadsförvaltningen i samband med arbetet med programmet, medan indikatorerna inom arbetsmarknadsområdet fortsatt behöver diskuteras och utvecklas stadsövergripande då det berör många nämnder.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2011 om Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016 (dnr 326-2538/2010, KF den 13 juni 2011). I stadens budget för 2016 angavs att kommunstyrelsen i samråd med kommunstyrelsens funktionshindersråd ska revidera programmet.

Ärendet

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag till reviderat program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, barnkonventionen, Europakonventionen och andra internationella konventioner samt svensk funktionshinderspolitik och lagstiftning. Därutöver har en utvärdering av det tidigare programmet beaktats.

Programmet ska användas av stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att identifiera, förebygga och undanröja de hinder för delaktighet i omgivningen som bristande tillgänglighet och ojämlika levnadsvillkor medför för personer med funktionsnedsättning. Arbetet ska bedrivas med ett funktionshindersperspektiv vilket korthet innefattar fyra perspektiv som är ömsesidigt beroende av varandra: - principen om universell utformning, - åtgärda befintliga brister i tillgängligheten, - individuella stöd och lösningar samt - förebygga och motverka diskriminering.

Åtta fokusområden för stadens nämnder och bolagsstyrelser preciseras.

- 1) Rätten till arbete och egen försörjning,
- 2) Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen,
- 3) Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och utemiljö samt att ha en fungerande bostad och garanteras säkerhet i kris,
- 4) Rätten till information och kommunikation samt att få tillgång till ny teknik,
- 5) Rätten till bästa möjliga hälsa,
- 6) Rätten till individuellt stöd,
- 7) Rätten till en meningsfull fritid, samt

8) Rätten att delta i demokratin.

Arbetet inom varje fokusområde ska, med hjälp av funktionshindersperspektivet, ta sikte på att förverkliga stadens vision och mål om att Stockholm ska vara tillgängligt för alla, oavsett funktionsförmåga, och att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att genomföra och förverkliga programmet. Detta görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten samt i samråd med de lokala funktionshindersråden. Under varje fokusområde lämnas förslag på indikatorer som nämnder och bolagsstyrelser kan använda som stöd. Programmet ska också utgöra en grund för samverkan inom staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben.

Arbetsmarknadsförvaltningen har varit representerad i både arbets- och styrgrupp för framtagandet av programmet.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till programmet, som är väl genomarbetat och innehåller relevanta fokusområden och prioriteringar. Det är också positivt att målen för området följs av strategier och förhållningssätt för arbetet. Indikatorer och den föreslagna uppföljningen utgör därtill en förutsättning för att programmet ska bli ett levande dokument.

Förvaltningen vill också understryka vikten av att det föreslagna programmet ska följas upp inom ramen för stadens ordinarie ledningssystem och att nämnder och bolag förväntas beskriva hur de ska arbeta med frågan inom ramen för sina ordinarie verksamhetsplaner. Det ökar förutsättningarna för ett kontinuerligt arbete med frågan.

Förvaltningen konstaterar dock att såväl vad gäller arbetsmarknadsområdet som utbildningsområdet finns svårigheter kopplade till uppföljning av programmet och vissa av de indikatorer som föreslås. Förvaltningen anser att det krävs ytterligare analys vad gäller detta område. När det gäller vuxenutbildningen kan ett sådant analysarbete ske inom arbetsmarknadsförvaltningen i samband med arbetet med programmet, medan indikatorerna inom

arbetsmarknadsområdet fortsatt behöver diskuteras och utvecklas stadsövergripande då det berör många nämnder.

Fokusområdet Rätten till arbete och egen försörjning

Arbetsmarknadsförvaltningen har inga synpunkter på de tre områden som ingår i fokusområdet: *tillgängligheten på stadens arbetsplatser ska öka, staden ska vara ett föredöme som arbetsgivare och möjligheten till praktik och arbete ska stärkas.*

Förvaltningen anser dock att det kan tydliggöras vilka inom staden som ansvarar för att utföra det som i programmet gäller att staden ska erbjuda *ändamålsenligt stöd och effektiv matchning.*

Ansvarsfördelningen mellan olika nämnder behöver här vara tydlig. En indikator som fångar upp de åtgärderna skulle kunna ge en sådan vägledning.

Det skulle också kunna förtydligas ytterligare avgränsningen mot och ansvaret för samverkan med arbetsförmedlingen när det gäller stöd och matchning för att fler personer med funktionsnedsättning ska komma ut på arbetsmarknaden.

Fokusområdets indikatorer

Förvaltningen konstaterar att arbetet med att nå indikatorn *”Andel personer som avslutar insatsen daglig verksamhet för att påbörja arbete eller studier”*, är sådant som förvaltningen kan bistå i.

Förvaltningens erfarenhet är att utmaningar i och med förändrade krav i arbetslivet, inlåsnings effekter i nuvarande system/verksamheter och bristande samverkan gör att personer som skulle kunna klara ett arbete på öppna arbetsmarknaden i stället hänvisas till daglig verksamhet. Detta leder till ett ökat utanförskap, dålig ekonomi och sämre livskvalité för individen. Det ger också negativa samhällseffekter genom högre kostnader och mindre arbetskraftsutbud. Här är samverkan mellan skola och arbetsliv samt samverkan mellan daglig verksamhet och arbetsmarknadsförvaltningen avgörande. Det är också något som förvaltningen arbetar med att utveckla ytterligare.

Vad gäller indikatorn *”Andel vuxna personer med funktionsnedsättning som är beviljade insatser från socialtjänsten och som kan försörja sig själva (utan försörjningsstöd)”* är tolkningen att funktionsnedsatta personer som går från försörjningsstöd till exempelvis aktivitetsersättning eller sjukersättning, ska räknas till självförsörjande (utan försörjningsstöd). I praktiken betyder det att staden inte längre står för deras försörjning men att den enskilde fortfarande står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Förvaltningen ser en risk med att en

sådan indikator leder arbetet fel och mot en riktning som inte gynnar den enskilde individens inträde på arbetsmarknaden.

Inom hela fokusområdet ”Arbete och försörjning” ser förvaltningen ett stort problem när det gäller uppföljningen framför allt av delområdet ”Staden ska vara ett föredöme som arbetsgivare”. Staden ska enligt programförslaget ”aktivt erbjuda personer med funktionsnedsättning, anställning, praktikplatser och sommarjobb” men det saknas indikatorer för att kunna följa upp detta viktiga område. Förvaltningen ser svårigheterna då register över personer med funktionsnedsättning inte får föras men anser att staden behöver utarbeta sätt att följa upp uppdraget på ett lagligt sätt.

Fokusområdet Rätten till utbildning

Vuxenutbildningens arbete med funktionsnedsatta regleras i både skollag och läroplan. Även om grund- och gymnasieskolans bestämmelser kring särskilt stöd och åtgärdsprogram inte gäller vuxenutbildningen, finns krav på att elever ska få så kallade extra anpassningar för att kunna tillgodogöra sig utbildningen på samma villkor som andra. Det finns dock inga krav på att fatta ett formellt beslut om extra anpassningar, även om det är önskvärt att det dokumenteras i elevens individuella studieplan.

Inom området föreslås följande fyra indikatorer för uppföljning:

- Andel elever inom respektive skolform som upplever att skollokaler är tillgängliga.
- Andel elever med funktionsnedsättning inom respektive skolform som upplever att de får det stöd de behöver i undervisningen.
- Andel elever med funktionsnedsättning inom respektive skolform som upplever att de får de hjälpmedel de behöver.
- Andel elever med särskilt stöd som når målen för respektive skolform.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser att de föreslagna indikatorerna för fokusområdet kan bli svåra att tillämpa för vuxenutbildningen, och då specifikt den andra och tredje punkten då förvaltningen inte kan föra register över elever med funktionsnedsättning. Den första punkten är däremot tillämplig.

Den sista föreslagna indikatorn är i nuvarande utformning inte direkt tillämplig men kan med vissa justeringar anpassas till förutsättningarna inom vuxenutbildningen.

Bestämmelserna kring åtgärdsprogram möjliggör en uppföljning av arbetet med särskilt stöd till aktuell målgrupp på en övergripande

nivå. Men då vuxenutbildningens insatser i form av extra anpassningar saknar dokumentationskrav, och det inte går att registrera personer med funktionsnedsättning, finns vissa svårigheter med att identifiera målgruppen i syfte att kunna utföra en uppföljning på aggregerad nivå. En sådan uppföljning behöver i så fall baseras på studerandes egen angivelse av funktionsförmåga. Idag saknas frågor som skulle kunna användas i en sådan uppföljning i den enkätundersökning som regelbundet genomförs inom vuxenutbildningen. Det finns dock möjligheter att ta med frågor som kan belysa området bättre än idag.

Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete för att utveckla uppföljning inom ramen för utvecklingen av det studieteam som förvaltningen startat för att erbjuda stöd till elever. Dessutom utvecklas för närvarande ett resursteam för ytterligare stöd till elever med särskilda stödbehov och även inom ramen för detta arbete kommer frågan om uppföljning och dokumentation att ingå.

Övriga synpunkter

För att programmet i sin helhet ska få genomslag i de berörda verksamheterna och på så sätt bidra till att åstadkomma en förbättring för målgruppen, utgör fortsatt utveckling av indikatorer och arbetet med uppföljning en viktig del.

Flera är dock de perspektiv och strategier som medarbetare i verksamheterna har att förhålla sig till. Förvaltningen vill därför lyfta behovet av ett strukturerat stöd i arbetet med att tillämpa programmet i verkligheten. Genom att erbjuda ett sådant stöd, återkommande under gällandeperioden, ökar sannolikheten för att programmet får avsedd effekt.

Då stadsledningskontoret tagit fram flera omfattande program inom området mänskliga rättigheter anser arbetsmarknadsförvaltningen att ett gemensamt program för alla delar inom området hade underlättat implementeringsarbetet och efterlevnaden. Arbetsmarknadsförvaltningen förutsätter vidare att de nu befintliga programmen är samkoordinerade och att det saknas motsättningar dem emellan.

Bilaga

1. Remiss från kommunstyrelsen: ”Ett Stockholm för alla - Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023”